

Discurs al Parlament

Som la Xarxa d'Entitats pel Padró, una suma d'organitzacions i col·lectius que fa anys que treballem per garantir l'accés a l'empadronament de totes les persones que viuen als diferents municipis de Catalunya. Som entitats i col·lectius diversos, quant a les nostres tasques i dedicacions però també quant a les temàtiques que treballem, des d'entitats socials, fins a organitzacions en l'àmbit de l'educació, la salut i els drets de la ciutadania en general.

La Xarxa d'Entitats pel Padró està formada per una quinzena d'organitzacions i plataformes que sumem al voltant de 500 entitats. Treballem conjuntament des del 2023 davant d'una preocupació compartida: a Catalunya encara hi ha milers de persones a qui se'ls nega l'empadronament, un tràmit bàsic que acaba sent la porta d'entrada a l'exercici de drets tan fonamentals com la salut, l'educació, els serveis socials o la regularització administrativa. Un dret que, a més, és una obligació tant per a la ciutadania com per a l'administració, en aquest cas els ajuntaments.

Catalunya sempre ha estat pionera en el reconeixement de drets. No es pot posar en dubte el sentit comú que estableix que tothom té dret a ser comptat, reconegut i atès.

Avui, al Parlament de Catalunya, hem signat el Pacte pel Padró. I ho hem fet perquè calia donar una resposta col·lectiva, institucional i compromesa davant una vulneració flagrant i sistemàtica de drets bàsics que fa massa temps que s'arrossega. El dret a l'empadronament no és una arma per extreure rèdits electorals. És —i cal dir-ho amb claredat— la porta d'accés a drets fonamentals, com l'educació, la salut o l'atenció social.

Aquest Pacte és fruit d'un treball constant i rigorós de la societat civil organitzada. Des de fa mesos —i de fet, des de fa anys—, les entitats que conformem la Xarxa pel Padró hem detectat i documentat múltiples obstacles, restriccions i pràctiques irregulars que limiten (o directament impedeixen) l'empadronament a milers de persones arreu del territori. El darrer recompte de la Xarxa parla de 37 municipis amb vulneracions documentades, però sabem que la xifra real probablement és superior. Parlem de barreres burocràtiques, terminis que no es respecten, requisits il·legals i l'exigència de documents addicionals que no s'ajusten a la normativa vigent.

Aquests impediments són mecanismes de discriminació estructural que afecten especialment persones migrades, famílies sense llar, infants en situació de vulnerabilitat i veïnat que viu en condicions precàries. No es tracta només de males pràctiques puntuals, sinó de polítiques que, de manera més o menys deliberada, expulsen persones del sistema de drets i contribueixen a crear una ciutadania de segona (o tercera) categoria.

Aquest Pacte, doncs, és una resposta política per intentar solucionar aquesta realitat injusta. I és també un exercici de sobirania institucional. Que es signi al Parlament de Catalunya, amb el suport de quatre grups parlamentaris —PSC, ERC, En Comú Podem i CUP— i amb el reconeixement de més de 500 entitats socials, veïnals, professionals i de drets humans, envia un missatge rotund: a Catalunya no acceptem que es vulnerin drets i que es normalitzi la segregació i l'exclusió social.

El dret al padró no pot dependre del codi postal, de la mirada d'un funcionari o de la voluntat política d'un ajuntament. És una obligació legal, una responsabilitat institucional i, sobretot, una qüestió d'humanitat.

La proposta cerca aquest compromís des del Parlament de Catalunya per refermar el compliment dels drets bàsics per a totes les persones, sense cap mena de discriminació, assegurant que en cap cas es dificulta i obstaculitza l'alta al padró municipal per la clara afectació que té en drets.

I entenem des d'aquí que tenim el compromís dels grups parlamentaris signants de traslladar aquests principis als seus àmbits de govern, especialment als ajuntaments on governen.

El pacte conté 7 punts que recullen:

- Accés universal al padró. El compromís de garantir el padró a totes les persones que viuen al municipi, amb independència de la seva situació administrativa o del tipus d'habitatge.
- Compromís amb el respecte a la legalitat vigent i els drets de la ciutadania: el reconeixement del padró sense domicili fix, tal com preveu la legislació, el respecte al termini de tres mesos per a resoldre les sol·licituds i el respecte de no exigir requisits addicionals als que marca la normativa vigent, com ara l'exigència de presentar contractes de lloguer, cèdules d'habitabilitat o rebuts de subministraments.
- Polítiques d'empadronament actiu per part dels municipis: informació clara dels tràmits i reforç de la formació del personal tècnic per garantir una atenció adequada i no discriminatòria.
- La protecció de la infància i dels col·lectius en situació de vulnerabilitat
- Transparència i informació pública. criteris i protocols clars i compartits amb els requisits ben definits i exposats
- Principi d'autonomia local. L'administració local - i el principi d'equitat en l'aplicació i interpretació de la llei - ha d'estar sempre al servei d'una interpretació de la normativa que sigui favorable i respectuosa amb els drets de les persones. L'autonomia local no pot suposar mai una restricció o vulneració de drets
- Finalment, el Pacte crea una Comissió Tècnica de Seguiment que es reunirà cada sis mesos i que estarà conformada pels diputats i diputades dels partits signants, per les entitats socials i les sindicatures locals. Aquest espai permetrà avaluar els avenços en l'aplicació dels acords del Pacte, detectar possibles dificultats i problemes amb els quals es troben els municipis a l'hora d'empadronar i proposar millores per garantir que es compleixen les obligacions establertes en l'acord.

Aquest pacte no és una nova norma jurídica, sinó un instrument que busca garantir el compliment d'uns drets i d'una normativa ja existent, però massa sovint ignorada o distorsionada.

En definitiva, el padró és el registre administratiu que permet comptabilitzar a les persones que viuen habitualment en un municipi. No és ni més ni menys que això, un

registre administratiu a partir del qual les administracions locals dissenyen i planifiquen les seves polítiques i serveis públics.

Tot i que el marc normatiu és clar (tota persona està obligada a inscriure's en el padró del municipi en el que resideixi habitualment) la diversitat de criteris municipals i confusions, interessades o no, al voltant de la funcionalitat del padró impacten directament en la vida de les persones més vulnerades.

La Llei obliga a l'administració municipal a empadronar a tota persona que resideixi de forma habitual en el seu municipi amb independència de la seva nacionalitat, situació administrativa o status legal, amb independència del títol pel qual resideix en un habitatge o la situació legal o física sobre el mateix. Fins i tot la normativa preveu mecanismes per empadronar a persones que es trobin en situació d'exclusió residencial o que no disposin de domicili, perquè tot i no tenir llar, resideixen, son veïns i veïnes dels nostres pobles i ciutats. Perquè per empadronar, l'únic requisit exigít legalment és el de la residència en el municipi. Estem davant d'una obligació personal que les persones han de complir i que les administracions locals han de facilitar el seu compliment

L'obligació jurídica de les administracions municipals d'empadronar al sol·licitant es connecta des d'aquesta perspectiva amb el mandat recollit a l'Estatut d'Autonomia de promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat de les persones i dels grups siguin reals i efectives.

Perquè com ha manifestat el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya “Un cop més hem de reiterar que la missió del Padró es constatar el fet de la residència i no controlar els drets dels residents”

El padró és també una eina de cohesió social. Empadronar a totes les veïnes és construir ciutats i pobles més forts, segurs i saludables.

Per finalitzar tornem recordar que el padró és un tràmit administratiu per accedir als drets, no un mecanisme que n'atorga.

Perquè els drets que tenen reconeguts totes les persones que viuen al nostre país no depenen d'estar o no empadronades.

El padró municipal només ha de servir per tenir una radiografia real i actualitzada de les persones que resideixen de forma habitual en el municipi, una simple eina de gestió en base a la qual l'administració municipal té coneixement de quantes persones tenen dret a la salut, a l'educació, a la justícia, als serveis socials... Però el reconeixement d'aquests drets no depèn de l'empadronament. Aquests drets els tenen pel simple fet de ser persones.

Des de la Xarxa del Padró seguirem treballant perquè es garanteixi la universalitat dels Drets de totes les persones que viuen a Catalunya, sense discriminació ni traves administratives així com per garantir que totes les persones pugui complir amb la seva obligació legal d'empadronar-se en el municipi de residència.